

de les *rubriques* de *Gloria in excelsis Deo*», *Blanq.* (NCl II, 228 14); «segons que en les *rubriques* appar ---», Lull (*O Poet*, ed. Rosselló, 202); *AntCanals* (*Scipió*, 538); en tot cas la rima mostra que JRoig ja ho accentuava com avui en un passatge on a base de l'acc translàtica 'capítol, afer' el pren amb allusió eròtica. «Continuar / los plau / la. . *rúbrica!* / Totes han lúbrica / l'afecció, / per passió / e gran calor, / --- / sense lavar / ---»; o alterat en *ruplica*, *rob(s)ica* (*Spill*, 8843). *Rubricar* 'tenyir de vermell': «--- espines *rubricades* ---» per la sang sagrada S. xv, 'miniaturar llibres' S. xv (*DAG*); *rubricare* [Lacav.]; *rubriquista* [Belv.]; *rubricado*, +*rubriquejar* 'descriure grans llaçades a semblança de rúbriques': «llibre immens que té ramades per lletres, y per llom, la No-guera», riu que «ab sa corrent de argent, *rubriqueja* la plana verda», notes de viatge de Verdaguer 1882 (Casac, *Excurs i Sojorns de V*, 38).

Rúbia duplicat savi de *roja*, planta; *rubíacies*, *rubial(s)* *Rubicund* [DOrt.], ll. *rubicundus* 'roig viu'; *rubicunditat*, *rubicundesa* *Rubor* [Belv.], ll. *rūbor*, -*oris* 'rojor'; *ruborós* [DOrt], *ruboritzar-se* [DOrt.]. *Rubid*, derivat savi del ll *rūbidus* 'vermell negrós'. *Rubiol* 'pastís', en part pot venir d'aquí (però V *rabiol*), com el cast *rubi(u)elo*, mantingut en el NL *Rubielos* (Móra de Rubielos) i suposo que deu existir a Aragó com a apel·latiu d'una mena de bolet, del qual ha de ser manllevat un cat comarcal *rubielos*, -*ellos*, que registren el *DAG* i *AlcM*; en forma catalana *rubiol* o *rubiola* *Rubellita*

CPT · *Rubrificar* o *rubificar* [Ss. xv, xvi, *DAG*]; *rubrificació* *Rubefaent*; *rubefacció*

Roent [1617], del ll. RŪBENS, -ĒNTIS, 'vermellós', participi de RŪBERE 'tornar-se vermell': «Un tros de tela *roenta*» en Miquel Agustí, *Secrets d'Agricultura*, el banyolí prior de Perpinyà (*AlcM*); després no en teníem dades fins al Lab 1840, que el dóna com a equivalent «territorial» de *bulent*, car Andreu Febrer (1423) no fa més que calcar el mot *rovente* de Dante (infra) Però és un mot vivíssim, usat pertot i ha de ser antic. El trobem no sols en ús popular en tots els dominis dialectals del cat (també bal. i val., *AlcM*; Moll, *AORBB* III, 59), sinó en escriptors de tot el territori, i de tota solvència lingüística. I m'adono a última hora que en realitat ja es pot documentar a princ. S. xv en StVicentF. Encara que GSchib l'hagi oblidat en el seu Vocab, ella mateixa el va llegir en els mss. 276 i 278 dels *Sermons*, com veiem pels passatges que transcriu a propòsit d'altres mots, tant amb el caràcter d'adj, de terminació única com amb el de terminació doble, fem i masc «una cuyraça *roent* o una camisa de stopa» (ms 278, s. v. *cuyraça*, p. 41), i «unes graelles, posaren-les al foc, e quan foren ben *roentes* ---» (ms 276, s. v. *graella*, p. 83)

Començant per Verdaguer, en la versió de 1877 de l'*Atlàntida*: «Vers l'hort, per odorífers boscatges s'obre via, / --- / Y fent-li de corona, ja hi veu, abans de gayre, / les d'or, obiradores, taronges groguejar, / com si *rubent* (*roent* en l'ed) quiscuna fos altre sol que en l'ayre / sortís de les onades lo món a enlluher-

nar» (II, 24c); vers que canvià en l'ed. definitiva (1878), però en aquesta la posà en el sumari del cant I: «Regalims d'or y argent que, dels *rubents* cingles, baixaren a les planes». També «lo sorral sempre *roebent*» en la *Fugida d'Egipte* (O C Pop. XI, 96). «Envers sa posta, lo sol estenia desde 'l fons de son disc *rubent* una munió de raigs», «les darreres ullades d'un sol *rubent*», Pons Mass (*Colla del Carrer* IX, 114; *Trascant* p l S, 7). «I venta que venta, / folgaven i reien fins que la vesprada / la llum esvaia de l'hora *roenta*, / de l'hora encantada / ---», JnAlcover (*La Reliquia*, v. 31).

«Qui em negarà que la vida dels homes seria una trista vall de *roentes* llàgrimes si no fos la generosa esperança d'ajudar al millorament dels altres homes ---», «Els meus petons *roents* de condemnat / ---»; «li féu espurnar una llàgrima *roenta*, que baixava deixant un rajoliu per entremig de la cara enferrinada ---»; «Silèn es va llevar, com una serp *roenta* de sol ---»; «les paraules no toquen a terra: el poble les toma --- com les gotes d'aigua que cauen damunt d'una planxa d'acer *roenta*»; «les crestes pelades --- les veiem *roentes* de sol ---», Coromines (*Vida Austera*, 75 5; *Hores d'Amor*, O C, 1295a16; *La Dona Lletja* III, en *A recés*, p. 170; *Silèn* VIII, 110, diari, 24-vi-1931, *Viatge a Canàries*, 1928). I V.-ne en *AlcM* d'altres escr. que solen reflectir el lèxic de l'Emp, del Maestr., del cat. central. Pel Sud ens consta almenys que s'usa *ruent* a Tort. (Moreira, *Folk Tort*, 570); pel NO. el veiem en J. Lluís Pallarès («la nuvolada portava el color negrós i el fons *roent*», *Pastors i Tempestes*, p. 5); i també en llenguatge tan estrictament rossellonès com el de Saisset: «un colobre --- sota del sol *roent* ---» (*Catal d R*, 187, i veg ací II, 837a29); «CORRIDA DE TOROS --- Sota dels raigs d'un sol *roent*, / homes i dones i mainatges / se premeixen sus dels prestatges» (ib., 85).

N'hi ha una variant *rosent*, que *AlcM* troba a Fraga i Morella i deu ser popular en el Maestrat: «No 's guarda dels dards Artal, / i un, que fóra-li mortal / --- / lo jove ardit no 'l sent, / car atre dard més *rosent*, / dard amorós, l'ha ferit», GaGirona (*Seidia*, 31). N'és continuació ponentina l'arag. *rusiente*, que ja apareix una vegada en dos textos tan antics i ben estudiats com el tractat jurídic de Vidal Mayor, 3.º quart segle XIII, en la forma *rosient*, i en els *Fueros de Aragón* de c. 1300: «testimonias provadas de falsedat deven --- seer señaladas en las fruentes en cruces, con el batallo de la canpana *rusient*» (ed. Tilander, § 297.1). Peralta, Borao i Torres Fornés estan d'acord que *rusiente* és un mot aragonès. Avui s'usa *fierro rusiente* o *ruxente* «hierro candente» a Echo (AKuhn, *RLtR* XI, 67) I deu haver-se usat bastant, encara més enllà, car Azkue usa sovint *rusiente* en les definicions del seu dicc. basc (p ex., s. v. *gorri*, § 7); i en trobem un cas en una narració de Martín Fernández Navarrete (1765-1844) que era de la Rioja: «mandó ponerse en la herida unas planchas de hierro *rusiente*» (passatge on segueix el passatge de Las Casas, que les qualifica de *planchas blanqueadas*).